

UNIVERSITETET I OSLO

KANDIDAT

XXXXXX

PRØVE

JUS2111 1 Statsforfatningsrett, folkerett og menneskerettigheter

Emnekode	JUS2111
Vurderingsform	Individuell skriftlig prøve
Starttid	04.06.2024 07:00
Sluttid	04.06.2024 13:00
Sensurfrist	23.06.2024 21:59
PDF opprettet	04.06.2024 13:40

Seksjon 1

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
---------	--------	-------------

Informasjon om oppgavesettet

Informasjon eller ressurser

Seksjon 2**Oppgave****Tittel****Oppgavetype**

1

Svarfelt

Langsvar

For å styrke norsk sikkerhet forhandlet regjeringen med landet Uqbar om en forsvarsavtale. I desember 2022 var forhandlingene i slutfasen, og Uqbar stilte med en stor delegasjon til de siste forhandlingsmøtene som foregikk i Bergen. Jorge Holm, som var uqbarsk statsborger, jobbet i Uqbars ambassade som kurér, og var en del av det administrative og tekniske personalet i ambassaden.

Etter noen dager ble Holm lei av forhandlingene, da det viste seg at det ikke var behov for hans kurértjenester. En kveld lånte han en sykkel for å kjøpe marihuana, slik at han kunne koble av fra det hele. Han slang baggen for kurérpost over skulderen, og anså det som uproblematisk å bruke den, selv om han ikke hadde noe som kunne bekrefte at han skulle frakte kurérpost den dagen. Han kjøpte nok marihuana til å dele med delegasjonen. På vei tilbake til hotellet han bodde på, var det mørkt, og sykkelens var uten lys. En tilfeldig politipatrulje så at Holm kom sykklende uten lys og stanset ham. De varslet ham umiddelbart om at han ville bli anmeldt for sykling uten lys i strid med forskrift om sykkel, dersom han ikke aksepterte et forenklet forelegg («bot»). Under samtalen med Holm oppdaget politiet baggen han hadde over skulderen. De så at den var merket «kurérpost», men trodde det var en spøk og åpnet glidelåsen i baggen. Da oppdaget de flere pakker med marihuana.

De varslet Holm om at han, i tillegg til boten for sykling uten lys, ville bli anmeldt for ulovlig oppbevaring av narkotika. Holm ble sint. Han skjønte at det var ulovlig etter norsk rett å sykle uten lys og å oppbevare marihuana og andre narkotiske stoffer, men viste til at han hadde diplomatisk immunitet, og at det derfor ville være i strid med folkeretten å anmelde ham både for ulovlig sykling og for ulovlig oppbevaring av narkotika. Videre hevdet han at baggen var kurérpost som det var i strid med Wienkonvensjonen om diplomatisk samkvem (VCDR) artikkel 27 å åpne. Holm nektet derfor å vedta forelegget for sykling uten lys, og han sa at han selv ville anmelde politiet for ulovlig åpning av kurerbaggen. Politiet var uenig i alt og anmeldte Holm både for sykling uten lys og for ulovlig oppbevaring av narkotika. De viste blant annet til at selv om Holm hadde legitimasjon som diplomatisk kurér, måtte de ha rett til å åpne baggen hvis de mente at det var nødvendig. Politiet lot Holm sykle videre etter å ha notert kontaktdetaljer.

Etter at forhandlingene ble sluttført, avgjorde Kongen i statsråd våren 2023 at forsvarsavtalen med Uqbar skulle signeres. Etter avtalen skulle noen norske styrker utstasjoneres i Uqbar, og noen av Uqbars styrker skulle utstasjoneres i Norge. Avtalen inneholdt for øvrig en rett for Uqbar til både å fastsette egne regler for sine styrker i Norge og en rett til å håndheve disse reglene gjennom et eget politi og sine domstoler, så lenge styrkene oppholdt seg på nærmere angitte områder. Fordi regjeringen oppfattet Uqbars tilstedeværelse i Norge som viktig, ble ¼ av arealene i Troms og Finnmark angitt som områder hvor Uqbar hadde myndighet både til å fastsette reguleringer, håndheve dem gjennom administrative ordninger og politi, og også avsi dommer. Det var klart at norske myndigheter ikke fikk innflytelse over Uqbars styrker i Norge, og norske myndigheter fikk heller ingen myndighet over de norske styrkene som befant seg i Uqbar.

Et vanskelig punkt i forhandlingene var hvordan man skulle håndtere situasjoner hvor Uqbars styrker begikk straffbare handlinger overfor norske borgere innenfor de områdene styrkene var utstasjonert. Utenriksminister Marte Kjerfve, som var ansvarlig for forhandlingene, måtte til slutt akseptere at det også i slike tilfeller var Uqbars regler som skulle anvendes, og at norsk politi eller norske domstoler heller ikke kunne håndheve noen regler overfor Uqbars styrker, så lenge de befant seg innenfor de angitte områdene. Her var det Uqbar som hadde enerett til å håndheve

regler overfor Uqbars styrker. Dette fremgikk i et hemmelig vedlegg til avtalen og var ikke i samsvar med regjeringens plan. Utenriksminister Kirkerud nevnte likevel ikke noe om det hemmelige vedlegget da hun la frem saken i statsråd. Kirkerud mente at hun rent politisk likevel hadde oppnådd mye, fordi Uqbar muntlig hadde sagt at de tok sikte på at reglene for styrkene i Norge ville bli utformet og håndhevet på måter som var tilpasset norske forhold.

Høsten 2023 ble forsvarsavtalen fremlagt for Stortinget. I proposisjonen ble det ikke nevnt noe om det hemmelige vedlegget som sa at det var Uqbars regler som skulle anvendes dersom Uqbars styrker begikk straffbare handlinger overfor norske borgere. Ingen andre statsråder enn Kirkerud var klar over dette. Det ble imidlertid nevnt helt generelt i proposisjonen at Uqbar tok sikte på at reglene for styrkene i Norge ville bli utformet og håndhevet på måter som var tilpasset norske forhold.

Regjeringen mente det var nødvendig å innhente Stortingets samtykke til avtalen etter Grunnloven § 26 annet ledd, blant annet fordi avtalen innebar en viss myndighetsoverføring til Uqbar. Ifølge regjeringen var det tale om «lite inngripende» myndighetsoverføring, slik at Stortinget hadde hjemmel til å samtykke til myndighetsoverføringen etter Grunnloven § 26 annet ledd.

På Stortinget var det flere partier som var sterkt imot forsvarsavtalen. Selvstendighetspartiet, som omfattet 1/3 av alle representantene, mente at avtalen innebar mer enn «lite inngripende» myndighetsoverføring, og pekte blant annet på at det i realiteten ble overført både lovgivningsmyndighet, forvaltningsmyndighet og domsmyndighet til Uqbar, at avtalen ikke var basert på gjensidighet, og at det ikke var noen mulighet for å avbøte uheldige virkninger av avtalen. Dessuten mente Selvstendighetspartiet at det hadde betydning at myndighet ikke ble overført til en internasjonal organisasjon Norge var medlem av, men til et annet land, og at den reelle samfunnsmessig betydningen av avtalen var svært stor. Forsvarspartiet, som hadde mer enn halvparten av representantene på Stortinget, var uenig og mente at avtalen ikke var mer enn «lite inngripende». De viste blant annet til at myndighetsoverføringen gjaldt et bestemt og avgrenset område både i sak og geografi. Videre viste de til at regjeringen hadde oppnådd tilstrekkelig mulighet til å avbøte uheldige virkninger av myndighetsoverføringen, fordi Uqbar ville tilpasse reglene til norske forhold. Endelig mente Forsvarspartiet at avtalen i virkeligheten ikke hadde stor samfunnsmessig betydning, da den først og fremst angikk Uqbars styrker. Da saken ble behandlet, stemte alle representantene fra Forsvarspartiet for å samtykke til forsvarsavtalen.

Lederen for Selvstendighetspartiet ble rasende og saksøkte staten med påstand om at samtykkevedtaket var grunnlovsstridig. Før rettssaken begynte, avdekket media at det i henhold til forsvarsavtalen var Uqbars regler som også skulle anvendes dersom Uqbars styrker utøvet vold mot norske borgere. I rettssaken anførte Regjeringsadvokaten at det ikke var noe galt i samtykkevedtaket, og at domstolen måtte legge Stortingets grunnlovstolkning til grunn fordi dette i realiteten handlet om reglene for statsmaktenes arbeidsmåte, ikke om inngrep i den enkeltes personlige frihet eller økonomi. Advokaten for Selvstendighetspartiet var helt uenig, og fremholdt at avtalen både medførte mer enn lite inngripende myndighetsoverføring, og at domstolen hadde rett og plikt til å prøve grunnlovsmessigheten av alle sider av samtykkevedtaket. Fordi Stortinget ikke hadde blitt uttrykkelig informert om virkningen av forsvarsavtalen for tilfeller der Uqbars styrker utøvet vold mot norske borgere, fremholdt Selvstendighetspartiets advokat at domstolene ikke under noen omstendighet kunne være bundet av Stortingets grunnlovstolkning.

Da det ble kjent at det var Uqbars regler som skulle anvendes dersom Uqbars styrker utøvet vold mot norske borgere, fremholdt Selvstendighetspartiet at utenriksministeren både hadde brutt opplysningsplikten i statsråd, jf. Grunnloven § 28 og ansvarlighetsloven § 9, og at hun også hadde brutt opplysningsplikten overfor Stortinget. Statsminister Hans Tastad avviste all kritikk og mente at utenriksministeren ikke hadde brutt noen konstitusjonelle plikter.

Mens forhandlingene med Uqbar pågikk, startet den til da temmelig ukjente religiøse grupperingen Orbis en vervekampanje. Kampanjen handlet om at man i stedet for å få flere utenlandske soldater i Norge, heller burde arbeide for fred gjennom meditasjon. Kampanjen var vellykket for Orbis, som fikk flere tusen nye deltagere på sine meditasjonskurs. Regjeringen ble bekymret fordi det var kjent at Orbis' meditasjonskurs hadde en rekke negative virkninger: Ungdommer og unge voksne sluttet i mange tilfeller på skolen og universitet, deltagere endret personlighet, ble passive og fikk psykiske problemer, og det ble opplevd som problematisk å kommunisere med dem som hadde deltatt på kursene. På den bakgrunn gikk barneog familieministeren ut med en pressemelding der særlig unge ble anbefalt å ikke delta på Orbis' meditasjonskurs. I pressemeldingen ble Orbis omtalt som en «ungdomsreligion», «ungdomssekt», «destruktiv ungdomskult», og som «pseudoreligion».

Ledelsen i Orbis ble rasende. De mente at barne- og familieministeren hadde grepet inn i deres tros- og livssynsfrihet på en måte som gikk mye lenger enn det som var nødvendig, og krevet at pressemeldingen ble slettet. Fra statens side ble Orbis' kritikk og krav blankt avvist, fordi det ble hevdet at anbefalingen ikke var noe inngrep i tros- og livssynsfriheten. Uansett mente staten at anbefalingen var godt nok begrunnet slik at dersom anbefalingen var å anse som et inngrep, så ville det uansett være lovlig. Orbis mente dessuten at myndighetene ikke hadde noen hjemmel for å gripe inn, mens myndighetene mente at det ikke var nødvendig med hjemmel for å gi anbefalinger.

Drøft og ta stilling til alle prinsipale og subsidære rettsspørsmål. Spørsmål om søksmålsinteresse skal ikke drøftes.

¹ Svarfelt

Skriv ditt svar her

Første tvist - Påstått brudd på VCDR.

Jorge Holm, kurér for staten Uqbars ambassade, blir anmeldt av norsk politi for ulovlig oppbevaring av narkotika, og får i tillegg bot for sykling uten lys. Dette til tross for at de åpnet en bag for kurérpost fra Uqbars ambassade.

Spørsmålet er om politiet har brutt Norges folkerettslige forpliktelser etter VCDR.

Det legges til grunn for drøftelsen at Uqbar er medlem av VCDR. Da Holm anfører VCDR som rettslig grunnlag for brudd på folkerettens regler, taler det også for medlemskap.

Det er klart at politiet opptrer på vegne av staten, da politiet er svært sentralt statsorgan.

Det følger av VDR art. 27 at senderstaten skal gis "free communication", jf. første ledd. Videre følger det av andre ledd at "official correspondence of the mission shall be inviolable". I henhold til den konkrete kurèrposten, skal den ikke "be opened or detained", jf. tredje ledd. Det foreligger krav om at de kolli kurèrposten inneholder "must bear external marks of their character" og at de bare kan inneholde "diplomatic documents or articles intended for official use", jf. fjerde ledd.

Særlig relevant i vår sak er den immunitet en kurèr innehar. Dette følger av bestemmelsens femte ledd. Han må være ustyrt med "an official document indicating his status and the number of packages constituting the diplomatic bag". Videre innehar den diplomatiske kurèr "personal inviolability and shall not be liable to any form of arrest or detention".

Første problemstilling er om det vil være i strid med folkeretten å anmelde Holm.

Utgangspunktet er klart. En "diplomatic agent" vil også omfatte en person som tilhører det diplomatiske personale, og vi får vite at Holm er en del av administrative og tekniske personalet i ambassaden. Holm nyter derfor personlig ukrenkelighet i sin stilling som kurèr. Dette følger også av art. 27 vedrørende statens korrespondanse, den diplomatiske kurèr innehar "personal inviolability and shall not be liable to any form of arrest or detention".

Det følger av VCDR art. 27 at en kurèr må være ustyrt med "an official document indicating his status and the number of packages constituting the diplomatic bag", jf. femte ledd. Ordlyden i seg selv gir ikke noe entydig svar på om dette vil få betydning for en kurèrs immunitet.

Vi får vite at Holm ikke hadde med seg noe som kunne bekrefte at han skulle frakte kurèrpost den dagen. Det springende punktet blir derfor om dette innebærer at han ikke hadde immunitet for handlingene.

Det følger av art. 37 (2) at administrativt og teknisk personale har samme strafferettslige immunitet som "members of the staff of the mission having diplomatic rank", men immuniteten for sivil og administrativ jurisdiksjon gjelder bare for tjenestehandlinger. Bestemmelsen legger videre til grunn at unntakene i art. 31 punkt. 1 ikke skal gjelde for annet enn tjenestehandlinger.

Ingen av disse unntakene vil komme til anvendelse i vår sak, da det ikke gjelder hverken fast eiendom, skifte - og arvesaker eller ervervsvirksomhet, jf. art. 31 a-c. Det er også klart at en anmeldelse og en bot vil falle inn under straffeforfølgning fra mottakerstatens side, og her skal det administrative og tekniske personalet nyte den fulle immuniteten som følger av art. 29-35.

Det kan heller ikke oppstilles noen andre unntak fra dette utgangspunktet. I ICJs dom Arrest Warrant (2002) avsnitt 54, avviste domstolen eksplisitt Belgias argument om at immuniteten ikke gjaldt for internasjonale alvorlige forbrytelser, jf. avsnitt 58. Også brudd på jus cogensregler gir ikke et unntak for immunitet, jf. ICJ, Jurisdictional Immunities (2004) avsnitt 93. Dette taler for at terskelen for å vike fra dette immunitetsutgangspunktet er svært høyt.

Videre skal traktater skal tolkes med utgangspunkt i ordlyden i lys av konteksten, og i samsvar med traktatens formål, jf. VCLT art. 31 (1). Etter VCLT art. 31 (2) traktatens kontekst kunne belyses av fortalen. I fortalen til VCDR får vi vite at formålet bak traktaten er å sikre diplomatiske forbindelser mellom statene. I tillegg sies det at immunitet for å sikre effektiv utøvelse av de diplomatiske funksjoner. Dette kan tale for at det blir feil å innfortolke en adgang til at mottakerstaten kan utøve sin straffejurisdiksjon overfor det administrative og tekniske personalet i ambassaden, ettersom det er eksplisitt uttrykt i art. 37 (2) at de skal nyte samme immunitet som diplomater, dvs. at de er "inviolable".

Art. 27 (5) vil derfor ikke gi et unntak fra immuniteten.

Holm blir i utgangspunktet stanset av politiet grunnet manglende lys på sykkelen sin, noe som må klassifiseres som en veldig liten forbrytelse. Heller ikke oppbevaring av narkotika er en alvorlig strafferettslig forbrytelse, og ser man dette i lys av at immuniteten heller ikke vil vike ved brudd på jus cogens regler, er det her klart at Peder ikke kan anmeldes av politiet, da han nyter full immunitet mot straffeforfølgning i mottakerstaten.

Det vil være i strid med folkeretten å anmelde Holm.

Andre problemstilling er om det var i strid med VCDR art. 27 at politiet åpnet baggen merket med kurèrpost.

Det følger av VDR art. 27 at senderstaten skal gis "free communication", jf. første ledd. Videre følger det av andre ledd at "official correspondence of the mission shall be inviolable".

I henhold til den konkrete kurèrbaggen, skal den ikke "be opened or detained", jf. tredje ledd. Det foreligger krav om at de kolli kurèrbaggen inneholder "must bear external marks of their character" og at de bare kan inneholde "diplomatic documents or articles intended for official use", jf. fjerde ledd.

Det er klart at baggen merket med kurèrpost ikke inneholdt noen form for "diplomatic documents or articles intended for official use" som var riktig merket. Slik jeg leser bestemmelsen, vil imidlertid ikke dette innebære at selve baggen kan åpnes eller holdes tilbake. Det vil ikke være i tråd med traktatens formål eller kontekst at det plutselig var lovlig å åpne kurèrbaggen fordi den ikke inneholdt kurèrpost i tråd med art. 27, dette er også den tolkningen som er mest i tråd med bestemmelsen ordlyd, "the diplomatic bag shall not be opened or detained".

Vi får vite i faktum at politiet så at baggen var merket med kurèrpost, men at de valgte åpne den likevel, da de trodde det var en spøk. Videre viste politiet til at selv om Holm hadde legitimasjon som diplomatisk kurér, måtte de ha rett til å åpne baggen hvis de mente at det var nødvendig.

En slik adgang følger ikke av VCDR art. 27, eller noen av de andre bestemmelsene i traktaten, og bestemmelsen virker absolutt. Jeg viser også hen til drøftelsen ovenfor, som legger til grunn at mottakerstaten ikke har jurisdiksjon til å åpne en bag klart merket som kurèrpost fra en stats ambassade. Heller ikke her vil det foreligge noen hensyn som taler for at denne "immuniteten" faller bort.

Det var i strid med VCDR art. 27 at politiet åpnet baggen merket med kurèrpost

Konklusjonen er at politiet har brutt Norges folkerettslige forpliktelser etter VCDR.

Andre tvist - Er samtykkevedtaket grunnlovsstridig?

1. Skulle Stortingets samtykke blitt innhentet etter GrL § 115?

Da forsvarsavtalen med Uqbar skulle signeres, ble dette gjort i tråd med Stortingets samtykke etter Grl. § 26 (2). Lederen for Selvstendighetspartiet saksøkte staten med påstand om at samtykkevedtaket var grunnlovsstridig, da flere partier mente at avtalen innebar mer enn «lite inngripende» myndighetsoverføring.

Regjeringens utenriksstyre finner sine grenser i suverenitetsprinsippet stadfestet i Grl. § 1, hvor det heter at "Kongeriket Norge er et fritt, selvstendig, udelelig og uavhengelig rike". Dette innebærer at det kongelige prerogativ strekker seg m.a.o. ikke lenger enn Grl. § 1 tillater.

I utgangspunktet skal myndighetsoverføringer skje etter reglene oppstilt i Grl. § 115, da en slik beslutning er av såpass stor viktighet at det kreves 3/4 flertall i Stortinget. Innebærer ikke forpliktelsen det er snakk om en slik suverenitetsavståelse, er utgangspunktet at det er reglene i Grl. § 26 (2) som gjelder. Etter § 26 (2) kreves det bare et simpelt flertall i Stortinget.

Det har imidlertid over tid utviklet seg en lære om at «lite inngripende» myndighetsoverføringer kan skje i henhold til Grl. § 26 (2). Denne læren har ikke holdepunkter i hverken Grunnlovens ordlyd, forarbeider eller rettspraksis. Den springer heller ut av juridisk teori.

Problemstillingen er om avtalen innebar mer enn "lite inngripende" myndighetsoverføring.

En viktig dom på dette området er HR-2021-655-P, som gjaldt inngåelse av avtale med EU om tilslutning til EUs jernbanepakke. Her var spørsmålet om man kunne slutte seg til EUs jernbanepakke med alminnelig flertall etter Grl. § 26 (2). I denne saken valgte Stortinget å spørre Høyesterett om råd, slik det følger av Grl. § 83. Høyesterett ble bedt om å ta stilling til om det fantes en lære om "lite inngripende myndighetsoverføring", og de foretok også en konkret vurdering av selve saksforholdet holdt opp mot denne læren. Den handler derfor ikke om domstolsprøving, men vil være svært relevant for læren om "lite inngripende" myndighetsoverføring.

Det første som må vurderes er om det finnes en lære om "lite inngripende" myndighetsoverføring.

Ordlyden i Grl. § 115 inneholder ikke noe eksplisitt unntak for "lite inngripende" myndighetsoverføringer. Dette fremgår heller ikke eksplisitt av ordlyden i § 26 (2).

I HR-2021-655-P ble det under punkt 3.2. lagt til grunn at ordlyden i § 26 (2) imidlertid ikke stenger for en slik forståelse. Det blir derfor mest nærliggende å ta utgangspunkt i om en slik lære kan tolkes inn i Grl. § 26 (2).

Norsk deltakelse i EØS-avtalen var basert på den forutsetning at Grl. § 93 og § 115 " måtte forstås med en «nedre grense» mot lite inngripende myndighetsoverføring". I denne saken var det imidlertid snakk om en myndighetsoverføring til en internasjonal organisasjon.

Det finnes flere eksempler der myndighetsoverføringen har gått gjennom Grl. § 26 (2), da de var å anse som "lite inngripende". Schengen-samarbeidet er inngått i henhold til § 26 (2) på bakgrunn av læren om «lite inngripende» myndighetsoverføring, og tilslutninger til ulike overvåkningsorganer i EU gjøres også gjennom § 26 (2).

Det legges derfor til grunn at en lære om "lite inngripende" myndighetsoverføring kan tolkes inn i Grl. § 26 (2).

For å ta stilling til myndighetsoverføringen i vår konkrete sak er "lite inngripende", må det foretas en helhetsvurdering. Det finnes en rekke momenter som må vurderes, bl.a. arten og

omfanget av den myndighet som overføres, om den er basert på gjensidig og likeverdig deltakelse, om norske myndigheter kan avbøte mulige uheldige virkninger av myndighetsoverdragelsen, og arten av de samfunnsmessige og politiske interessene som berøres., jf. HR-2021-655-P punkt. 5.

Det springende punktet blir derfor om vi etter en helhetsvurdering står overfor en "lite inngripende" myndighetsoverføring.

Når det gjelder *arten av myndighetsoverføringen*, er det i vår sak snakk om at Uqbars skal ha myndighet til å fastsette reguleringer, håndheve dem gjennom administrative ordninger og politi, og avsi dommer i 1/4 av arealene i Troms og Finnmark, hvor styrkene skulle oppholde seg. Dette innebærer altså at Uqbar har myndighet over sine egne styrker så lenge de oppholder seg innenfor det angitte området. Slik jeg forstår faktum, betyr dette at Norge vil ha myndighet over styrkene når de ikke lenger befinner seg innenfor disse områdene. Det er imidlertid slik at Uqbar også vil ha myndighet i saker der deres styrker begikk straffbare handlinger overfor norske borgere innenfor dette angitte området. 1/4 av Troms og Finnmark er en betydelig stor del av Norge, og vil ramme mange norske innbyggere. En slik avståelse av myndighet i et område er heller ikke i tråd med Norges suverenitetsprinsipp, jf. § 1, da Norge gjennom avtalen praktisk talt avstår en stor område av landet til en annen stat.

I henhold til *gjensidighet*, er det viktig at avtalen gir begge land gjensidige rettigheter og plikter. I vår sak er det derimot slik at norske myndigheter ikke skulle ha noen innflytelse over Uqbars styrker i Norge, men heller ikke myndighet over de norske styrkene som befant seg i Uqbar. Dette må klart sies å ikke være i tråd med gjensidighetsprinsippet, da Uqbar gis betydelig større myndighet over de norske styrkene plassert i Uqbar, mens Norge praktisk talt så å si ikke har noen myndighet over Uqbars styrker i Norge. Uqbar hadde muntlig uttalt til justisministeren at de tok sikte på at reglene for styrkene i Norge ville bli utformet og håndhevet på måter som var tilpasset norske forhold. Dette er derimot ikke noen skriftlig del av avtalen, og Uqbar plikter derfor ikke å handle i tråd med denne uttalelsen.

I henhold til momentet *om norske myndigheter kan avbøte mulige uheldige virkninger av myndighetsoverdragelsen*, er det slik at dersom Uqbars styrker begår straffbare handlinger overfor norske borgere innenfor de områdene styrkene var utstasjonert, skal Uqbars regler anvendes. Norsk politi og norske domstoler kan heller ikke håndheve noen regler overfor Uqbars styrker, så lenge de befant seg innenfor de angitte områdene. Dette innebærer i prinsippet at Norge avstår myndigheten til alle straffbare handlinger begått i dette området, selv om de knytter seg til norske statsborgere. Dette er en myndighetsoverføring av svært stor grad, da norsk jurisdiksjon på området ikke lenger vil gjelde.

Endelig mente Forsvarspartiet at avtalen i virkeligheten ikke hadde stor *samfunnsmessig betydning*, da den først og fremst angikk Uqbars styrker. Selvstendighetspartiet anfører at det hadde betydning at myndighet ikke ble overført til en internasjonal organisasjon Norge var medlem av, men til et annet land. I de saker hvor læren om "lite inngripende" myndighetsoverføring" har blitt lagt til grunn, har det aldri vært snakk om en overføring til en annen stat. Det har alltid vært tale om organisasjoner, som f.eks. Schengen-samarbeidet, EUs jernbanepakke og EØS-avtalen. Det har heller aldri vært tale om å avhende en del av riket, som i prinsippet er det som skjer her. Forsvarspartiet viste til at myndighetsoverføringen bare gjaldt et bestemt og avgrenset område både i sak og geografi. Også her er suverenitetsprinsippet sentralt, da Norge aldri skal kunne gi bort deler av landet, jf. Grl. § 1. En slik overføring vil også innebære store samfunnsmessige og politiske endringer for de norske statsborgerne som er bosatt i det angitte området Uqbar skal utstasjoneres på.

I lys av alle de overnevnte momentene, finner jeg det her helt klart at avtalen innebar mer enn en "lite inngripende" myndighetsoverføring.

Endelig vil jeg legge til grunn at selv om samtykkevedtaket skulle skjedd etter Grl. § 115, vil det likevel bryte med den norske suverenitetsprinsippet, da overføringen innebærer at Norge ikke lenger vil være et "fritt, selvstendig, udeleglig og uavhengelig rike", jf. Grl. § 1.

Slik jeg forstår oppgaven er det ikke nødvendig med en drøftelse av de prosessuelle og materielle vilkårene i Grl. § 115, da det spørsmålet er om det var tilstrekkelig med samtykke etter Grl. § 26 (2). Jeg vil likevel legge til grunn at ingen av de materielle vilkårene klart ikke ville vært oppfylt, da myndighetsoverføring bl.a. må skje til en «internasjonal sammenslutning», og ikke til en fremmed stat, og finnes sted på et saklig begrenset område.

Forsvarsavtalen vil derfor være i strid med både Grl. § 115 og Grl. § 1.

2. Har domstolen rett og plikt til å prøve alle sider av samtykkevedtaket?

Under rettssaken anførte Regjeringsadvokaten at domstolen måtte legge Stortingets grunnlovstolkning til grunn fordi dette i realiteten handlet om reglene for statsmaktenes arbeidsmåte, ikke om inngrep i den enkeltes personlige frihet eller økonomi. Advokaten for Selvstendighetspartiet anførte på sin side at domstolen hadde rett og plikt til å prøve grunnlovsmessigheten av alle sider av samtykkevedtaket.

Det følger av tidligere konstitusjonell sedvanerett at domstolene har en "rett og plikt" til å prøve om grunnlovsvedtak er i strid med Grunnloven, jf. bla. Wedel-Jarlsberg-dommen (1866). I dag er denne plikten kodifisert i Grl. § 89, der det fremkommer at domstolene har en "rett og plikt" til å prøve om å "anvende en lovbestemmelse", eller andre "lover og beslutninger truffet under utøving av offentlig myndighet" strider med Grunnloven.

I kraft av at denne prøvingsretten har tradisjon som konstitusjonell sedvanerett, har den en langvarig høyesterettspraksis bak seg. Denne vil være grunnleggende for tolkningen av bestemmelsen.

Det ble i dommen Rt. 1976 s. 1 (Kløfta) introdusert en tredeling vedrørende domstolenes prøvingsintensiteten, med andre ord domstolenes villighet til å prøve lovens grunnlovsmessighet. Denne prøvingsintensiteten går ut på hvor langt domstolene er villig til å la sine oppfatninger gå foran de folkevalgte oppfatninger av grunnlovsspørsmål. I dommen presiserte Høyesterett at de ville være mer villige til å prøve grunnlovsbestemmelser som berørte rettigheter vedrørende den personlige frihet og sikkerhet, snarere enn de institusjonelle bestemmelsene. Økonomiske rettigheter ville imidlertid havne i en mellomstilling.

Det følger av den eldre konstitusjonelle sedvaneretten knyttet til domstolsprøvingen at både prøving av form og innhold omfattes. Videre er det bare konkrete spørsmål som kan prøves av domstolene, da prøvingsretten ikke er abstrakt. Forvaltningens frie skjønn kan ikke prøves.

Problemstillingen blir derfor om det her foreligger en tvist knyttet til et konkret rettsforhold.

I HR-2021-417-P (Acer), som også omhandlet voteringsregelen i Grl. § 26 (2) og § 115, var problemstillingen om votingreglene kunne prøves av Høyesterett etter Grl. § 89, eller om prøvingen ble for abstrakt. I denne dommen kom Høyesterett frem til at voteringsreglene i saken var "konkret nok" og kunne prøves for de ordinære domstolene fordi de berørte den norske befolkningen. Høyesterett anså seg altså kompetent til å prøve hvorvidt tilslutning til

EUs tredje energimarkedspakke skulle skje med simpelt flertall etter Grunnloven § 26 annet ledd eller med 3/4 flertall etter Grunnloven § 115.

Hvor grensen mellom konkret og abstrakt prøving går, er ikke helt klart.

I vår sak er det snakk om en grunnlovsbestemmelse som tar for seg internrettslige prosedyrer for traktatinnføring. Ser man på betemmelsen isolert, vil dette tale for at prøvingen ikke vil være konkret. Advokaten for Selvstendighetspartiet krever imidlertid at det avsies en dom som avklarer om Stortinget brøt Grunnloven da de i medhold av § 26 andre ledd ga sitt samtykke med alminnelig flertall. Dette kravet kan tolkes dithen at det ikke er snakk om dom for den generelle forståelsen av grunnlovsbestemmelsene, men heller et krav om at det slås fast at Stortinget anvendte en grunnlovsbestemmelse feil i denne konkrete saken. Det må også tillegges vekt at samtykkevedtaket påvirker mange norske borgeres rettsstilling konkret, da de ikke lenger vil være under norsk straffejurisdiksjon dersom de befinner seg innenfor de angitte områdene til Uqbars styrker.

Jeg velger derfor å legge til grunn at det foreligger en tvist knyttet til et konkret rettsforhold.

Neste problemstilling er hvilken prøvingsintensitet som skal legges til grunn.

I vår sak er tvistens parter lederen for Selvstendighetspartiet mot staten.

Det er ikke snakk om økonomiske rettigheter, dvs. at prøvingsintensiteten ikke vil være i en mellomstilling. Slik jeg forstår bestemmelsen, vil det naturlige utgangspunktet være at det er snakk om en institusjonell bestemmelse, dvs. bestemmelser som regulerer de andre statsmaktenes kompetanse og arbeidsoppgaver. Her vil domstolene normalt vike tilbake fra å overprøve Stortingets egne vurderinger. Dette underbygges også av hvem som er parter i saken.

Det springende punktet er domstolene grunnet virkningen av forsvarsavtalen for tilfeller der Uqbars styrker utøvet vold mot norske borgere ikke under noen omstendighet kunne være bundet av Stortingets grunnlovstolkning.

Her blir det omtvistede om norske borgeres rettigheter taler for at domstolsprøvingen heller skal ta utgangspunkt i en prøvingsintensitet som legges til grunn ved rettighetsbestemmelser. Det er sikker rett at rettigheter knyttet til frihet og sikkerhet innebærer en intens prøving. I vår sak vil ikke lenger de norske borgerne i de angitte områdene være underlagt norsk jurisdiksjon. Vi får ikke vite noe om Uqbars lover og regler, f.eks. hvilket menneskerettslige vern mennesker nyter under deres strafferettslige jurisdiksjon.

Et annet moment er at avtalen ble fattet på grunnlag av et utilstrekkelig innhold, da utenriksministeren ikke vedla denne delen av avtalen i preposisjonen. Det er også tale om at utenriksministeren på bakgrunn av dette har brutt sine konstitusjonelle plikter. Akkurat dette rettsforholdet vil likevel havne under Riksretten, men det kan være et moment som taler for at domstolene har en rett til å prøve alle sider av saken.

På den andre siden er domstolene svært tilbakeholdne med å prøve forvaltningens frie skjønn, dette understrekes bl.a i Jernbanepakke-dommen. Dersom domstolen selv kan vurdere forsvarsavtalens grunnlovsmessighet, vil domstolen derav ha en stor innflytelse på de oppgaver som egentlig skal ligge til regjeringen. Det kan være tvilsomt hvorvidt dette er forenlig med demokratiet, folkesuvereniteten og maktfordelingen som Norges Grunnlov bygger på jf. Grl. § 2.

Jeg velger å legge avgjørende vekt på at det i Acer-saken ble lagt til grunn at saken kunne prøves, og at norske borgeres rettigheter vil bli kraftig berørt av forsvarsavtalen. Videre tillegges det også vekt at samtykkevedtaket i seg selv vil være grunnlovsstridig etter både Grl. § 115 og § 2.

Konklusjonen er at domstolene kan prøve alle sider av saken.

Tredje tvist - Brudd på konstitusjonelle plikter?

Selvstendighetspartiet anfører at utenriksministeren har brutt sin opplysningsplikt i statsråd og overfor Stortinget, da hun hadde hemmeligholdt at det var Uqbars regler som skulle anvendes dersom Uqbars styrker utøvet vold mot norske borgere. Statsministeren mener at utenriksministeren ikke hadde brutt noen konstitusjonelle plikter.

1. Har utenriksministeren brutt opplysningsplikten i statsråd, jf. Grl. § 28 og ansvarlighetsloven § 9?

Formuleringen «konstitusjonelle plikter» i forarbeidene til grl. § 86 ble valgt for å favne om både brudd på Grunnloven og brudd på konstitusjonell sedvanerett, jf. Dok. nr. 19 (2003-2004).

Grl. § 28 tar for seg hvilke saker som må treffes av Kongen i statsråd. Nærmere bestemt at "saker av viktighet skal foredras i statsrådet". Slik jeg leser bestemmelsen kan det ikke utledes noen eksplisitt opplysningsplikt etter ordlyden.

Det uttales imidlertid i Dok. nr. 19 (2003-2004) at "uregelmessigheter knyttet til avgjørelser som etter sakens art eller viktighet skulle vært brakt inn for statsråd iht. Grunnloven § 28 vil være å anse som brudd på en konstitusjonell plikt", jf. s. 10. Forarbeidene tar videre for seg de mest aktuelle brudd på konstitusjonelle plikter fra regjeringsmedlemmer, men slik jeg forstår det er ikke de opplistede bruddene uttømmende.

Det følger av ansvarlighetsloven § 9 (1) at dersom et medlem i statsrådet under behandlingen av en sak unnlater "å gi opplysninger som har betydning for saken" eller gir "uriktige opplysninger". Dette vil straffes med fengsel inntil 5 år. Ansvarlighetsloven er ikke en del av konstitusjonen, og vil i første rekke komme inn som et mulig tolkningsmoment. Ansvarlighetsloven vil også være den lovgivning som oppfyller lovskravet ved straffedom, jf. Grl. § 96.

I henhold til ansvarlighetsloven § 9 uttales det i Dok. nr. 19 (2003-2004) s. 32 at bestemmelsens første ledd "gjelder de forsettlige handlinger og unnlatelser". Vilkåret er klart oppfylt, da utenriksministeren med hensikt ikke sa noe om det hemmelige vedlegget da hun la frem saken for statsrådet, til tross for at hun var godt klar over følgene.

Også her må sakens viktighet tillegges vekt, det er ikke snakk om at hun har unnlatt å opplyse om en liten ting, men heller en svært sentral del av avtalen som vil ha store rettsvirkninger for Norge som stat.

På bakgrunn i forarbeidene, velger jeg å legge til grunn at utenriksministeren har brutt opplysningsplikten i statsrådet etter Grl. § 28, jf. ansvarlighetsloven § 9.

2. Har utenriksministeren brutt opplysningsplikten overfor Stortinget, jf. Grl. § 82.

Det følger av Grl. § 82 at regjeringen skal meddele Stortinget "alle de opplysninger som er nødvendige for behandlingen av de saker den fremlegger" og at ingen medlemmer av statsrådet må fremlegge "uriktige eller villedende opplysninger for Stortinget eller dets organer".

Grl. § 82 regulerer to ulike situasjoner. Første punktum gjelder de tilfellene der regjeringen fremmer en sak for Stortinget, og inneholder en skjerpet opplysningsplikt til å fremlegge alle nødvendige opplysninger. Andre punktum gjelder generelt i prinsippet for de situasjoner som også faller inn under første punktum, men dekker i tillegg andre situasjoner der regjeringen eller statsrådene må svare for seg i Stortinget, og tilsier at medlemmer av statsrådet ikke kan "uriktige eller villedende opplysninger"

Det følger av sikker rett at brudd på opplysningsplikten etter Grl. § 82 er å anse som et brudd på konstitusjonelle plikter og kan pådømmes i Riksrett, jf. Grl. § 86.

Det første som må vurderes er om vi befinner oss i første eller andre punktum, da dette vil være styrende for terskelen. Vi får vite at preposisjonen til forsvarsavtalen blir fremlagt for Stortinget, uten det hemmelige vedlegget knyttet til at det var Uqbars regler som skulle anvendes dersom Uqbars styrker utøvet vold mot norske borgere ble vedlagt. Dette vedlegget var de bare utenriksministeren som visste om. Da det her er snakk om en sak der regjeringen fremmer en preposisjon for Stortinget, befinner vi oss klart innenfor bestemmelsens første punktum.

Problemstillingen er om kulturministeren har meddelt for Stortinget «alle de opplysninger som er nødvendige for behandlingen» av saken, jf. Grl. § 82 første pkt.

Det følger av Grl. § 82 første punktum at regjeringen skal gi Stortinget alle de opplysninger som er «nødvendige» for deres behandling saken, når det er regjeringen som fremlegger en sak for Stortinget. For slike saker foreligger det en skjerpet opplysningsplikt. Dette er grunnet at Stortinget i saker omfattet av første punktum skal votere. Bestemmelsen tar således sikte på de tilfeller hvor regjeringen er den aktive part, i den forstand at regjeringen legger en sak frem for Stortinget som den ønsker at Stortinget skal behandle.

Hensynene bak bestemmelsen i første punktum er at Stortinget skal ha tilgang til den informasjon som er «nødvendig» for å treffe en god politisk beslutning. Dette innebærer både at det ikke kan gis usanne opplysninger, men også at det ikke kan presenteres bare deler av en sak. Alle opplysninger må med. Dette kan sees som at Stortinget må gis «et forsvarlig beslutningsgrunnlag», jf. HR-2016-296-A avsnitt 80.

En ordlydsfortolkning av «nødvendig» innebærer at opplysninger særlig knyttet til noe som er avgjørende for å oppnå et ønsket eller nødvendig resultat må fremlegges. Det refererer vanligvis til noe som er absolutt nødvendig eller uunnværlig for å oppnå et bestemt resultat eller for å få utført en bestemt oppgave. Det betyr dermed ikke at alle trivielle opplysninger må legges frem. Hva som omfattes av «nødvendig» vil bero på en skjønnsmessig vurdering i den konkrete saken.

Det legges også vekt på at terskelen for hva som skal anses som et brudd på opplysningsplikten er høy, og at det kun er "de mest klanderverdige forholdene" som anses som et brudd på opplysningsplikten, jf. Dok. nr. 19 (2003-2004) punkt 5.3.2.

I vår sak knytter det hemmelige vedlegget seg til en myndighetsoverføring som innebærer at norsk politi eller norske domstoler heller ikke kunne håndheve noen regler overfor Uqbars styrker. Det må klart kunne legges til grunn at en myndighetsoverføring av en slik karakter vil

omfattes av det som er å anse som en "nødvendig" opplysning. Uten å spekulere for mye i faktum, må det også tillegges noe vekt at dette kunne ha hatt en avgjørende effekt for hvorvidt forsvarsavtalen i det hele tatt kunne oppnådd et flertall i Stortinget. At Norge så å si avstår all jurisdiksjon i området styrkene har blitt tildelt, kan tvilsomt sies å være et ønsket resultat. Det er jo tross alt bare utenriksministeren som var klar over denne delen av avtalen.

Det må også kunne legges til grunn at dette omfattes av ""de mest klanderverdige forholdene" i henhold til opplysningsplikten.

Utenriksministeren har ikke meddelt for Stortinget «alle de opplysninger som er nødvendig for behandling» av saken, jf. Grl. § 82 første pkt

Konklusjonen er at utenriksministeren har brutt opplysningsplikten, jf. Grl. § 82.

Hovedkonklusjonen er at det foreligger brudd på utenriksministerens konstitusjonelle plikter.

Fjerde tvist - Krenkelse av retten til tros - og livssynsfrihet?

Spørsmålet er om det foreligger et brudd på retten til tros - og livssynsfriheten.

Den religiøse grupperingen Orbis anfører at barne - og familieministerens har grepet inn i deres rett til tros - og livssynsfrihet, og krever at pressemeldingen blir slettet.

Det følger av Grl. § 16 at alle innbyggere skal ha fri religionsfrihet. I bestemmelsens siste ledd legges til grunn at "alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje".

I EMK følger religionsfriheten av art. 9. som legger til grunn at "everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion", jf. nr. 1. Videre gjelder EMK art. 11 en "forsamlings- og foreningsfrihet", som gir enhver "rett til fritt å delta i fredelige forsamlinger og til frihet til forening med andre". Art. 11 vil derfor kunne komme inn som et tolkningsmoment.

Da de to bestemmelsene er så å si sammenfallende, velger jeg å legge til grunn Mariaformelen oppstilt i Rt. 2015 s. 93 avsnitt 57, som legger til grunn at grunnlovsbestemmelsene fra 2014 skal "tolkes i lys av de folkerettslige forbildene". Dommen omhandlet retten til privatliv i EMK art. 8 og Grl. § 102, men da norske domstoler legger til grunn det samme for drøftelser av Grl. § 16 og EMK art. 9 og 11, gjør jeg det samme her, jf. bl.a. HR-2022-883-A avsnitt 24.

Jeg kommer i det følgende til å behandle bestemmelsene samlet.

Først må det tas stilling til om vi er innenfor virkeområdet til en beskyttet rettighet.

Det er en forskjell på «inngrep i konvensjonens forstand» og krenkelse av en bestemmelse. Noe kan være å anse som et inngrep uten at det nødvendigvis er en krenkelse, det skal derfor ikke mye til at man befinner seg innenfor et slikt virkeområde. I vår sak oppfordrer staten gjennom en pressemelding at de anbefaler unge å ikke delta på Orbis sine meditasjonskurs, og omtaler Orbis som «ungdomssekt», «destruktiv ungdomskult», og som «pseudoreligion». Denne uttalelsen taler for at staten ikke støtter deres rett til å fritt praktisere deres tro, og jeg velger derfor å legge til grunn at vi befinner oss innenfor virkeområdet til en beskyttet rettighet.

Deretter må det tas stilling til om det foreligger et «inngrep» i konvensjonens forstand.

Staten hevdet at anbefalingen ikke var noe inngrep i tros- og livssynsfriheten.

Utgangspunktet er at staten har en negativ plikt til å avstå fra å gripe inn i borgernes rettigheter.

Art. 9 og 11 gir samlet en høy grad av beskyttelse for religiøse trossamfunn mot inngrep fra statlig myndigheter. Dette er blant annet beskrevet i EMDs storkammerdom *Sindicatul Păstorul cel Bun mot Romania* (2009) avsnitt 136 og 137. Videre følger det av *SyvatoMykhaylivska Parfiya mot Ukraina* (2009) avsnitt 150 at religiøse grupper "are free to determine at their own discretion the manner in which new members are admitted", og at "the right to freedom of religion excludes any discretion on the part of the State to determine whether the means used to express religious beliefs are legitimate".

I vår sak er det imidlertid ikke blitt fattet noe vedtak eller en beslutning som nekter mennesker å melde seg inn i Orbis, det er heller snakk om en pressemelding.

Det springende punktet blir om pressemeldingen kan være å anse som et inngrep.

I mange tilfeller har også begrensninger av utøvelsen av en rettighet vært å anse som et inngrep. Ved å publisere den konkrete pressemeldingen, kan staten ha medført at mennesker får et feil inntrykk av Orbis, som igjen vil medføre at folk ikke ønsker å bli medlem i gruppen. Slik jeg leser faktum kan det heller ikke bevises at oppførselen fra ungdommer og unge voksne med 100% sikkerhet kan tilskrives Orbis sine meditasjonskurs.

Jeg velger derfor, under noe tvil, å legge til grunn at det foreligger et "inngrep" i konvensjonens forstand.

Er inngrepet foreskrevet ved lov?

Orbis mente at myndighetene ikke hadde noen hjemmel for å gripe inn, mens myndighetene på sin side var av den mening at det ikke var nødvendig med hjemmel for å gi anbefalinger.

"Foreskrevet ved lov" er et vidt begrep, og omfatter både formell lov, forskrift, sedvane og kongelig resolusjon. Det skal derfor tolkes mer i retning av «rett», noe som også er mer i tråd med EMK.

En anbefaling fra staten vil være deres tanker rundt en spesifikk situasjon. Det vil ikke være snakk om at noe er lovpålagt, men heller en oppfordring som staten ser seg nødvendig å komme med. Slik jeg forstår det, trengs det ikke i utgangspunktet en hjemmel for å komme med en anbefaling, da det ikke pålegger borgerne plikter de er nødt til å følge.

I dette tilfellet har imidlertid pressemeldingen medført at en religiøs gruppe føler seg krenket av uttalelsene. Jeg velger til tross for dette, å legge vekt på at staten har en rett til å komme med anbefalinger, og at til tross for at det ikke foreligger noen eksplisitt lovhjemmel (som jeg ser) til å komme med en slik type anbefaling, legger jeg til grunn at "inngrepet" er lovlig. Det kan heller ikke forventes av en stat at det ikke skal kunne komme med kontroversielle uttalelser, så lenge dette oppfyller kravet om et legitimt formål og proporsjonalitet.

Er inngrepet satt til å forfølge et legitimt formål?

Staten mente også at anbefalingen var godt nok begrunnet slik at dersom den var å anse som et inngrep, så ville det uansett være lovlig.

Kravet om et legitimt formål legger til grunn at inngrepet ikke bare kan være noe staten foretar seg på vilkårlig grunnlag. Disse legitime formålene følger av EMK art. 9 nr. 2, og det følger av EMD praksis at denne listen er «strictly exhaustive» og tolkes «necessarily restrictive».

Vi får vite at ungdommer og unge voksne sluttet i mange tilfeller på skolen og universitet, deltagere på meditasjonskursene endret personlighet, ble passive og fikk psykiske problemer, og det ble opplevd som problematisk å kommunisere med dem som hadde deltatt.

Formålene i EMK art. 9 nr. 2 går ut på at inngrepet skal være "nødvendig i et demokratisk samfunn", med hensyn til bl.a. "health and morals". Jeg finner det mest nærliggende å hjemle inngrepet i dette formålet, da staten legger til grunn bekymringer knyttet til psykiske problemer og passivitet hos deltakerne, og i henhold til "morals" at mange valgte å slutte på skole og universitetet.

Inngrepet er satt til å forfølge et legitimt formål.

Er inngrepet proporsjonalt?

Orbis mente at barne- og familieministeren hadde grepet inn i deres tros- og livssynsfrihet på en måte som gikk mye lenger enn det som var nødvendig.

I proporsjonalitetsvurderingen har EMD innfortolket flere krav knyttet til om inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn. De har ofte lagt vekt på om det foreligger et «presserende samfunnsbehov», om inngrepet har «relevant and sufficient reasons», og om inngrepet var forholdsmessig, jf. Kudrevičius avsnitt 143.

Det springende punktet er om presemeldingen og Orbis var nødvendig for å oppnå det legitime formålet om å sikre borgernes "health and morals". Med andre ord må det foretas en rimelig avveining av de motstående interessene.

Det beror på om staten har oppnådd en rimelig balanse mellom de hensyn som kan begrunne inngrep på den ene siden, og beskyttelse av forsamlingsfriheten etter art. 11 på den andre side, jf. Kudrevičius v. Litauen.

I henhold til hvor omfattende det konkrete inngrepet er, holdt opp mot hvor nødvendig begrensningen er, må det tillegges noe vekt at det ikke finnes noen konkrete bevis på at det var meditasjonskursene som har medført den avvikende oppførselen. Det eneste vi får vite er at regjeringen "er kjent med". Grunnet manglende holdepunkter i faktum, velger jeg derfor å legge til grunn regjeringens syn, at oppførselen kan kobles til Orbis sine meditasjonskurs.

Det kan heller ikke sies at det foreligger en stor krenkelse fra statens side, da de ikke kommer med et inngrep som medfører rettslige konsekvenser for medlemmene eller framtidige medlemmer. De nekter på ingen måte Orbis å fortsette som de gjør, men anbefaler ungdommer og unge voksne å holde seg unna gruppen.

På den andre siden kan regjeringens ordvalg tale for det motsatte. Som allerede nevnt omtaler de Orbis som bl.a. en "ungdomssekt" og en "destruktiv ungdomsreligion".

Jeg velger likevel å legge større vekt på at det her er snakk om en anbefaling, og ikke en rettslig begrensing i deres rett til å utøve religionen sin eller ha fri religionstanker. Det er heller en anbefaling basert på opplysninger regjeringen er kjent med, og at disse taler for at unge ikke burde dra på Orbis sine meditasjonskurs.

Inngrepet er proporsjonalt.

Konklusjonen er at det ikke foreligger et brudd på retten til tros - og livssynsfriheten, jf. GrL. § 16 og EMK art. 9.

Ord: 5967